

הַלְבוֹת בְּלֵאִים פָּרָק ג

א. יֵשׁ מִיָּנִין בְּזָרְעִים שֶׁיְהִיָּה הַמִּין הָאֶחָד, נִפְרָד לְצוּרוֹת הָרֶבֶה, מִפְּנֵי שְׁנוֵי הַמְקוֹמוֹת וְהַעֲבוּדָה שְׁעוֹבְדִין הָאָרֶץ, עַד שֶׁיִּרְאֶה כְּשֵׁנִי מִיָּנִין; וְאֵף עַל פִּי שְׁאִין דּוֹמִין זֶה לָזֶה, הוֹאִיל וְהֵן מִין אֶחָד, אֵינָן כְּלֵאִים זֶה בָּזֶה.

ב. וְיֵשׁ בְּזָרְעִים שְׁנֵי מִיָּנִין, שֶׁהֵן דּוֹמִין זֶה לָזֶה וְצוּרַת שְׁנִיָּה קְרוּבָה לְהִיּוֹת צוּרָה אַחַת; וְאֵף עַל פִּי כֵן הוֹאִיל וְהֵן שְׁנֵי מִיָּנִין, הָרִי אֵלּוּ אֲסוּרִים זֶה עִם זֶה.

ג. כִּיצַד: הַחֲזָרַת עִם חֲזָרַת גָּלִים, וְהַעֲלָשִׁין עִם עֲלָשִׁי שָׂדֶה, וְהַפְּרִישִׁין עִם כְּרִישֵׁי שָׂדֶה, וְהַכְּסָבֵר עִם כְּסָבֵר הָרִים, וְהַחֲרָדֵל עִם חֲרָדֵל מִצְרִי, וְדִלְעַת הַמִּצְרִית עִם הַדִּלְעַת הָרְמוּצָה אֵינָן כְּלֵאִים זֶה בָּזֶה.

ד. וְכֵן הַחֲטִים עִם הַזֹּנִין, וְהַשְּׁעוּרִים עִם שְׁבֹלֶת שׁוּעַל, וְהַכְּסָמִין עִם הַשִּׁיפּוֹן, וְהַפּוֹל עִם הַסְּפִיר, וְהַפְּרָקֶדֶן עִם הַטֶּפֶח, וְפוֹל הַלֶּבֶן עִם הַשְּׁעוּעִית, וְהַקִּישׁוֹת עִם הַמְּלַפְפוֹן, וְהַפְּרוּב עִם הַתְּרַבְּתוֹר, וְהַתְּרָדִין עִם הַלְעוֹנִין אֵינָן כְּלֵאִים זֶה בָּזֶה.

ה. אֲבָל הַצָּנוֹן עִם הַנְּפוֹס, וְהַחֲרָדֵל עִם הַלְפָסֶן, וְדִלְעַת יוֹנִית עִם דִּלְעַת מִצְרִית אוֹ עִם דִּלְעַת רְמוּצָה אֵף עַל פִּי שְׁדוּמִים זֶה לָזֶה, הָרִי אֵלּוּ כְּלֵאִים זֶה בָּזֶה.

ו. וְכֵן בְּאִילָן שְׁנֵי מִיָּנִין שְׁדוּמִין זֶה לָזֶה בְּעֵלִין אוֹ בְּפִרוֹת, הוֹאִיל וְהֵן שְׁנֵי מִיָּנִין, הָרִי אֵלּוּ כְּלֵאִים. כִּיצַד: הַתְּפוּחַ עִם הַחֲזָרוֹר, וְהַפְּרָסְקִין עִם הַשְּׁקָדִים, וְהַשְּׁזָפִין עִם הָרִימִין אֵף עַל פִּי שְׁדוּמִין זֶה לָזֶה, הָרִי הֵן כְּלֵאִים זֶה בָּזֶה; אֲבָל הָאֲגָסִים עִם הַקְּרִסְטָמִלִין, וְהַפְּרִישִׁים עִם הַעֲזוֹרוֹרִין אֵינָן כְּלֵאִים זֶה בָּזֶה.

ז. וְכֵן יֵשׁ שֵׁם זָרְעִים וְאִילָנוֹת אַחֲרוֹת אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן שְׁנֵי מִיָּנִין בְּטִבְעָן, הוֹאִיל וְעֵלִין שְׁלֹזָה דּוֹמָה לְעֵלִין שְׁלֹזָה, אוֹ פְּרִי שְׁלֹזָה דּוֹמָה לְפְּרִי שְׁלֹזָה דְּמִיּוֹן גָּדוֹל עַד שֶׁיִּרְאוּ כְּשֵׁנִי גּוֹנִים מִמֵּין אֶחָד לֹא חָשְׁשׁוּ לָהֶן לְכֵלֵאִים זֶה עִם זֶה, שְׁאִין הוֹלְכִין בְּכֵלֵאִים אֲלֹא אַחֵר מֵרֵאִית הָעֵין.

ח. כִּיצַד: הַלֶּפֶת עִם הַצָּנוֹן אֵינָן כְּלֵאִים זֶה בָּזֶה, מִפְּנֵי שְׁפָרִי שְׁלֹזָה דּוֹמָה לְפְּרִי שְׁלֹזָה; וְהַלֶּפֶת עִם הַנְּפוֹס אֵינָן כְּלֵאִים זֶה בָּזֶה, מִפְּנֵי שֶׁהַעֲלִין דּוֹמִין לְעֵלִין. אֲבָל צָנוֹן עִם הַנְּפוֹס אֵף עַל פִּי שֶׁהַעֲלִין דּוֹמִין זֶה לָזֶה, וְהַפְּרִי דּוֹמָה לְפְּרִי הָרִי אֵלּוּ כְּלֵאִים, הוֹאִיל וְטַעַם פְּרִי זֶה רְחוּק מֵטַעַם פְּרִי זֶה בְּיוֹתֵר. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצָא בָּאֵלּוּ.

ט. וְכַמָּה מֵרַחֲקִין בֵּין שְׁנֵי מִיָּנֵי זָרְעִים שֶׁהֵן כְּלֵאִים זֶה עִם זֶה: כְּדִי שֶׁיְהִיוּ נִרְאִין מִבְּדִלִין זֶה מִזֶּה; אֲבָל אִם נִרְאִין שְׁנִזְרָעוּ בְּעֶרְבוּבָה, הָרִי זֶה אֲסוּר. וְשַׁעוּרִין רַבִּים יֵשׁ בְּהַרְחָקָה הַזֹּאת הַכֹּל לְפִי גֹדֶל הַשָּׂדֶה הַנִּזְרָעַת, וְלְפִי רַחֲב הָעֵלִין, וְשִׁלּוּחַ הַיוֹנְקוֹת.

י. כִּיצַד: שָׂדֶהוּ שֶׁהִתְהַזְרַעָה מִין תְּבוּאָה, וּבִקֵּשׁ לְזָרַע בְּצִדָּה מִין תְּבוּאָה אַחֵר בְּשָׂדֶה אַחֲרֵת מֵרַחֲקִין בֵּינֵיהֶן בֵּית רַבַּע: וְהוּא כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת וַחֲצִי אַמָּה עַל עֶשֶׂר אַמּוֹת וַחֲצִי אַמָּה מֵרַבַּע, בֵּין מִן הָאֲמָצַע בֵּין מִן הַצֵּד. וְאִם לֹא הָיָה בֵּינֵיהֶן כְּשַׁעוּר הַזֶּה, אֲסוּר; וְאִינוּ לוֹקָה, עַד שֶׁיְהִיוּ קְרוּבִין בְּתוֹךְ שְׁשֵׁה טַפְחִים.

יא. הִיִּתָּה שְׁדָּהּוּ זְרוּעָה יָרֵק, וּבִקֵּשׁ לְזָרַע בְּצִדָּהּ שְׁדָּה יָרֵק אַחֵר, אֲפֹלוּ דִלְעַת מִרְחִיק בֵּין שְׁתֵּי הַשְּׂדוֹת שֶׁשָּׂה טַפְחִים עַל שֶׁשָּׂה טַפְחִים מִרְבַּע, בֵּין מִן הָאֲמָצַע בֵּין מִן הַצַּד. וּפְחוּת מִשְׁעוּר זֶה, אֲסוּר; וְאִינוּ לוֹקָה, עַד שִׁיְהִיו קְרוּבִין בְּתוֹךְ טַפַּח. הִיִּתָּה אַחַת מִשְׁתֵּי הַשְּׂדוֹת זְרוּעָה תְּבוּאָה, וְהַשְּׂנִיָּה שֶׁבְּצִדָּהּ יָרֵק אוֹ דִלְעַת מִרְחִיק בִּינִיָּהן בֵּית רַבַּע.

יב. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים שְׁצָרִיךְ לְהִרְחָקָהּ בִּשְׁעוּרֵין הָאֵלוּ, בֵּין שְׁתֵּי שְׂדוֹת; אֲבָל אִם הִיִּתָּה שְׁדָּהּוּ זְרוּעָה יָרֵק, וְרָצָה לְזָרַע בְּצִדָּהּ שׂוּרָה שְׁלִירָק מִמֵּין אַחֵר דִּיּוּ לַעֲשׂוֹת בֵּין הַשְּׂדָּה וּבֵין הַשׂוּרָה תֵּלֶם אֶחָד, אֲרָכוּ שֶׁשָּׂה טַפְחִים בְּלֶכֶד וְרַחְבּוֹ כַּעֲמָקוֹ.

יג. הִיִּתָּה שְׁדָּהּוּ זְרוּעָה תְּבוּאָה, וְרָצָה לְזָרַע בְּתוֹכָהּ שׂוּרָה אַחַת שְׁלִירָק אֲפֹלוּ שׂוּרָה שְׁלִדְלוּעִים, שֶׁהָעֲלִין שְׁלָה אֲרוּכִין וּמִסְתַּבְּכִין מִרְחִיק בִּינִיָּהן שֶׁשָּׂה טַפְחִים; וְאִם נִמְשְׁכוּ הָעֲלִין שְׁלִדְלָעַת וְנִכְנָסוּ לְתְּבוּאָה וְנִסְתַּבְּכוּ בָּהּ יַעֲקֹר מִן הַתְּבוּאָה שְׁלִפְנֵי הַדִּלְעַת, עַד שֶׁלֹּא יִתְעַרְבוּ הָעֲלִין.

יד. וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר שְׁאֵם זָרַע שׂוּרָה מִמֵּין זֶה, וְשׂוּרָה מִמֵּין אַחֵר שְׁדִּיּוּ לְהִיּוֹת בִּינִיָּהן תֵּלֶם אֶחָד, כִּמוֹ שִׁיתְּבָאָר.

טו. הִרְחִיק בֵּין שְׁנֵי הַמִּינִין הִרְחָקָהּ הָרְאוּיָה לָהֶן, וְהָיָה מִין זֶה נוֹטָה עַל גְּבִי מִין זֶה בֵּין שְׁנַטָּת תְּבוּאָה עַל הַתְּבוּאָה, אוֹ יָרֵק עַל גְּבִי יָרֵק, אוֹ יָרֵק עַל הַתְּבוּאָה, אוֹ תְּבוּאָה עַל הַיָּרֵק הַכֹּל מִתָּר, שֶׁהָרִי הִרְחִיק כִּשְׁעוּר: חוּץ מִדִּלְעַת יוֹנִית, שֶׁהִיא נִמְשַׁכֶּת הֶרְבֵּה; לְפִיכָךְ אִם נָטָה, יַעֲקֹר מִלְּפָנֶיהָ כִּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

טז. הָיָה בֵּין שְׁנֵי הַמִּינִים בּוֹר, אוֹ נִיר, אוֹ גֶּפֶה, אוֹ דֶּרֶךְ, אוֹ גֶּדֶר שֶׁהוּא גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים, אוֹ חֲרִיץ שֶׁהוּא עֲמוּק עֲשָׂרָה טַפְחִים וְרַחֵב אַרְבָּעָה, אוֹ אֵילָן שֶׁהוּא מִסָּךְ עַל הָאָרֶץ, אוֹ סִלַּע שֶׁהוּא גְּבוּהָ עֲשָׂרָה וְרַחֵב אַרְבָּעָה הָרִי זֶה מִתָּר לְסִמּוֹךְ הַמִּין לְצַד אֶחָד מֵאֵלוּ, וְהַמִּין הָאֲחֵר לְצַד הַשְּׂנִי: הוּאִיל וְאֶחָד מִכָּל אֵלוּ מַבְדִּיל בִּינִיָּהן, הָרִי הֵן נִרְאִין מִבְּדִלִין זֶה מִזֶּה.

יז. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים שְׁצָרִיךְ הִרְחָקָהּ אוֹ דְּבַר הַמַּבְדִּיל, בִּשְׁזָרַע בְּתוֹךְ שְׁדָּהּוּ. אֲבָל אִם הִיִּתָּה שְׁדָּהּוּ זְרוּעָה חֲטִים מִתָּר לְחִבְרוֹ לְזָרַע בְּצִדָּהּ שְׁעוּרִים, שֶׁנֶּאֱמַר "שְׂדֵךְ לֹא-תִזְרַע כְּלָאִים" (ויקרא יט, ט): אִין הָאֲסוּר אֲלֹא שִׁיזְרַע שְׁדָּהּוּ כְּלָאִים, וְלֹא נֶאֱמַר הָאָרֶץ לֹא תִזְרַע כְּלָאִים. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא אֲפֹלוּ זָרַע בְּתוֹךְ שְׁדָּהּוּ שְׁעוּרִים סָמוּךְ לְחֲטִים, וּמִשָּׁךְ זָרַע הַשְּׁעוּרִים עַד שֶׁסִּמְכוּ לְשִׁדָּה חֲבֵרוֹ שֶׁהִיא זְרוּעָה שְׁעוּרִים הָרִי זֶה מִתָּר: מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱמַר הַשְּׁעוּרִים שֶׁבְּתוֹךְ שְׁדָּהּוּ שֶׁהֵן סוּף שְׁדָּה חֲבֵרוֹ.

יח. הִיִּתָּה שְׁדָּהּוּ זְרוּעָה חֲטִים, וְשִׁדָּה חֲבֵרוֹ בְּצִדָּהּ זְרוּעָה חֲטִים מִתָּר לוֹ לְזָרַע תֵּלֶם שְׁלִפְשֶׁתָן אֶחָד בְּצַד חֲטִים שְׁלוֹ, סָמוּךְ לְשִׁדָּה חֲבֵרוֹ: שֶׁהָרְוָאָה יוֹדֵעַ שְׁאִין דֶּרֶךְ הָעֵם לְזָרַע תֵּלֶם אֶחָד שְׁלִפְשֶׁתָן; וְלֹא נִתְכַּוֵּן זֶה אֲלֹא לְבִדֵּק שְׁדָּהּוּ אִם רְאוּיָה הִיא לְזָרַע פִּשְׁתָן אִם לֹא, וְנִמְצָא כְּזוֹרַע לְהַשְׁחֵתָהּ. לְפִיכָךְ אֲסוּר לְזָרַע מִין אַחֵר בֵּין שְׁתֵּי שְׂדוֹת אֵלוּ שֶׁהֵן מִמֵּין אֶחָד, עַד שִׁירְחִיק בְּתוֹךְ שְׁלוֹ.

יט. הִיִּתָּה שְׁדָּהּוּ וְשִׁדָּה חֲבֵרוֹ שֶׁבְּצִדָּהּ זְרוּעִין שְׁנֵי מִינֵי תְּבוּאָה לֹא יִזְרַע בִּינֵיהֶם חֲרָדֵל וְחֲרִיעַ, אֲפֹלוּ תֵּלֶם אֶחָד: מִפְּנֵי שֶׁהָעֵם זוֹרְעִים מֵאֵלוּ תֵּלֶם אֶחָד. אֲבָל אִם הָיוּ שְׁתֵּי הַשְּׂדוֹת זְרוּעִין שְׁנֵי

מיני ירקות, מתר לזרע ביניהן חרדל או חריע שמתר להקיף חרדל או חריע לכל מין חוץ מן התבואה, מפני שאינן מזיקין אותה.

ב. וכן אם היתה זוית שלזרע זה נוגעת בצלע שלזרע האחר בתוך שדהו הרי זה מתר, מפני שהן נראין מבדלין זה מזה. ואין צריך לומר אם היתה זוית שלזרע זה נוגעת בזוית שלזרע האחר מפני שהן נראין בסוף שדה שנגע בסוף שדה, שהוא מתר בלא הרחקה ולא הבדלה כמו שבארנו.

הלכות בלאים פרק ד

א. מתר לזרע שתי שורות זו בצד זו שלקשואין, ושתי שורות בצדן שלדלועין, ושתי שורות שלפול המצרי, ותלם בין כל מין ומין. אבל לא יזרע שורה אחת שלקשואין, ושורה אחת שלדלועין, ושורה אחת שלפול המצרי אף על פי שהתלם מבדיל בין כל מין ומין: מפני שמינין אלו עלים שלהן ארוכין ונמשכין ומסתבכין; ואם זרען שורה בצד שורה, יתערב הכל ויראו כנזרעין בערבוביה.

ב. היתה שדהו זרועה מן מיני ירקות, ובקש לזרע בתוכה שורות שורות שלדלועין עוקר מן הירק מקום שזרע בו שורה שלדלועין, ומבדיל בינה ובין הירק בתלם, ומניח מן הירק רחב שתיים עשרה אמה, ועושה שורה שניה שלדלועין, ומבדיל בינה ובין הירק בתלם; וכן עד מקום שירצה, שנמצא בין כל שתי שורות שלדלועין שתיים עשרה אמה. אבל פחות מכאן, אסור מפני שהעלין מסתבכין מכאן ומכאן בירק שביניהם, ונראה הכל כאלו נזרע בערבוביה.

ג. היתה שורה שלדלעת זרועה, אפלו דלעת יחידית, ובא לזרע בצדה תבואה מרחיק בית רבע: שהרי נמשכו עליה, והחזיקה מקום גדול. וכל דבר שיהיה בתוך בית הרבע שמרחיקין בין שני המינין עולה מן המדה, כגון הקבר והסלע וכיוצא בהן.

ד. התלם או אמת המים שהן עמוקים טפח זורעין לתוכן שלושה מיני זרעונים, אחד על שפת התלם מכאן ואחד מכאן ואחד באמצע. ומתר לנטע שני מינין בתוך גמה אחת, ואפלו קישות ודלעת והוא שיהיה מין זה נוטה מעל שפת הגמה לכאן והמין האחר נוטה לצד השני, ויראו נבדלין זה מזה. וכן אם נטע ארבעה מינין בתוך הגמה, והפכן לארבע רוחותיה הרי זה מתר.

ה. הרוצה לזרע שדהו משר משר מכל מין מרחיק בין כל משר ומשר שתי אמות על שתי אמות, ומצר והולך עד שלא ישאר ביניהן בסוף המשר אלא כל שהוא: שהרי הן נראין שלא נזרעו בערבוביה.

ו. רצה לעשות שדהו קרחת קרחת מכל מין לא יעשה בתוך כל בית סאה יתר על תשע קרחות, כל קרחת מהן בית רבע; ונמצא רחוק בין כל קרחת וקרחת, קרוב לעשר אמות פחות רביע שכל בית סאה חמשים על חמשים. ומה בין המשר לקרחת, שהמשר ארוך והקרחת מרבעת.

ז. מיני ירקות שאין דרך בני אדם לזרע מהם אלא מעט מעט, כמו שבארנו מתר לזרע מהם אפלו חמשה מינין בתוך ערוגה אחת, שהיא ששה טפחים על ששה טפחים: והוא שיזרע ארבעה מינין בארבע רוחות ערוגה, ואחד באמצע, וירחיק בין כל מין ומין כמו טפח ומחצה, כדי שלא יינקו זה מזה. אבל יותר על חמשה מינין, לא יזרע ואף על פי שמרחיק ביניהם לפי שמינין הרבה בערוגה כזו, הרי הן כנטועין בערבוביה.

ח. במה דברים אמורים, בערוגה שהיא בחרבה ואין שם זרע חוצה לה. אבל ערוגה בין ערוגות, אסור לזרע בה חמשה מינין: שאם יזרע בכל רוח מערוגה זו, ובכל רוח מערוגות שסביבותיה יראה הכל כמערב. ואם הטא עלין שבערוגה זו לכאן, ועלן שבערוגה שבצדה מכאן, עד שיראו מבדלים מתר; וכן אם עשה תלם בין כל ערוגה לערוגה, מתר.

ט. ואסור לזרע חוץ לערוגה בלא תלם ובלא נטיה, ואפלו כנגד הקרנות שלערוגה שאין בהן זרע: גזרה שמא יזרע ארבעת המינין בארבע זוויות ערוגה, ויזרע מינין אחרים חוצה לה כנגד הזוויות, ונמצא הכל מערב.

י. היתה הערוגה ששה על ששה, והיה לה גבול טפח סביב מתר לזרע בה ואפלו שמונה עשר מין: שלושה על כל גבול וגבול, וששה באמצע; וירחיק בין כל מין ומין טפח ומחצה. ולא יזרע ראש הלפת בתוך הגבול, שמא ימלאהו. יתר על זה, לא יזרע.

יא. ואסור לזרע בערוגה מיני זרעים כענין זה, מפני שהן נראין כלאים; אבל מיני ירקות הואיל ואין דרך בני אדם לזרע מהן אלא מעט מעט, הרי זה מתר כמו שבארנו.

יב. גבול שהיה גבוה טפח, וזרעו בו מינין הרבה כמו שבארנו, ונתמעט מטפח מאחר שנזרע בו כשר, שהיה כשר מתחלתו.

יג. הרוצה למלאות כל גנתו מיני ירק רבים, ולא ירחיק ביניהם עושה הגנה כלה ערוגות ערוגות מרבעות, אפלו ששה על ששה, ועושה בכל ערוגה חמשה עגולין, ארבעה בארבע רוחותיה ואחד באמצע; וזרע מין בכל עגול, וזרע ארבעה מינים אחרים בארבע קרנות ערוגה: נמצאו תשעה מינין בכל ערוגה, והן נראין מבדלין זה מזה; ואינו מפסיד אלא מה שבין העגולין בלבד שהוא מניחו חרב כדי שיראו העגולין מבדלין מן הקרנות, ומבדלין זה מזה.

יד. ואם רצה שלא יפסיד כלום אם היו העגולין זרועין שתי, זרע מה שביניהן ערב; ואם היו זרועין ערב, זרע מה שביניהן שתי: כדי שיראו מבדלין.

טו. מפל אלו הדברים נתבאר לה, שבזמן שיש בין שני המינין הרחקה הראויה להם כדי שלא יינקו זה מזה אין חוששין למראית העין, כמו שבארנו; ובזמן שיראו מבדלים זה מזה אין חוששין ליניקתו, אפלו הן זה בצד זה כמו שיתבאר עתה.

הַלְבוֹת בְּלָאִים פָּרָק ה

א. הַזֹּרֵעַ שְׁנֵי מִינֵי תְבוּאָה אוֹ שְׁנֵי מִינֵי יִרְקוֹת, עִם זֶרַע הַפֶּרֶם הָרִי זֶה לֹקֶה שְׁתֵּים: אַחַת מִשּׁוּם "שָׁדָךְ לֹא-תִזְרַע בְּלָאִים" (ויקרא יט, ט), וְאַחַת מִשּׁוּם "לֹא-תִזְרַע כְּרֶמֶךְ, בְּלָאִים" (דברים כב, ט). וְאִינוּ לֹקֶה מִשּׁוּם זֹרֵעַ בְּלָאִי הַפֶּרֶם, עַד שִׁיזְרַע בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חֹטָה וְשַׁעֲזָרָה וְחָרָצָן בְּמַפְלַת יָד; וְכֵן אִם חָפָה אוֹתָם בְּעֶפֶר, לֹקֶה.

ב. וְכֵן אִם זֶרַע שְׁנֵי מִינֵי יִרְק וְחָרָצָן, אוֹ זֶרַע אֶחָד יִרְק וְזֶרַע אֶחָד מִיֵּין תְבוּאָה וְחָרָצָן, בְּמַפְלַת יָד הָרִי זֶה לֹקֶה. וְאִינוּ חַיִּב מִן הַתּוֹרָה אֲלֵא עַל קִנְבֶּס, וּפּוֹל, וְכִיּוּצָא בְּהֵן מִזְרְעִים שְׁנִגְמָרִים עִם גָּמֵר תְבוּאָת הַפֶּרֶם; אֲבָל שָׂאֵר הַזְרָעִים, אֲסוּרִים מִדְּבָרֵיהֶם.

ג. וְכֵן אֲסוּר מִדְּבָרֵיהֶם לְזֶרַע בְּלָאִי הַפֶּרֶם, בַּחוּצָה לָאֶרֶץ. וְלָמָּה אָסְרוּ לְזֶרַע בְּלָאִי הַפֶּרֶם בַּחוּצָה לָאֶרֶץ, וְלֹא אָסְרוּ בְּלָאִי זְרָעִים: מִפְּנֵי שֶׁבְּלָאִי הַפֶּרֶם חֲמוּרִין הֵם שָׂאֵם נִזְרְעוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הָרִי הֵן אֲסוּרִין בַּהֲנִיָּה; וְכִיּוֹן שֶׁהֵן אֲסוּרִין בַּהֲנִיָּה בְּאֶרֶץ, אָסְרוּ לְזֶרַע בַּחוּצָה לָאֶרֶץ. וְאִין עוֹדְרִין עִם הַגּוֹי בְּכָלֵאִים, אֲבָל עוֹקְרִין עִמּוֹ כְּדִי לְמַעַט הַתַּפְּלָה.

ד. אִין אֲסוּר מִשּׁוּם בְּלָאִי הַפֶּרֶם, אֲלֵא מִינֵי תְבוּאָה וּמִינֵי יִרְקוֹת בְּלִבָּד. אֲבָל שָׂאֵר מִינֵי זְרָעִים, מִתֵּר לְזֶרַע בְּפֶרֶם; וְאִין צָרִיךְ לֹמַר, שָׂאֵר אֵילָנוֹת.

ה. אֲסוּר לְזֶרַע יִרְקוֹת אוֹ תְבוּאָה בְּצַד הַגִּפְנִים, אוֹ לְטַע גִּפֶּן בְּצַד הַיֶּרֶק אוֹ תְבוּאָה. וְאִם עָשָׂה כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁאִינוּ לֹקֶה, הָרִי זֶה קֹדֶשׁ; וְנֶאֱסְרוּ שְׁנֵיהֶם בַּהֲנִיָּה הַיֶּרֶק אוֹ הַתְבוּאָה, וְהַגִּפְנִים. וְשׁוֹרְפִין אֶת שְׁתֵּיהֶן, שְׁנֵאמַר "פֶּן-תִּקְדָּשׁ, הַמְּלֶאֶה הַזֶּרַע" (דברים כב, ט); וְאִפְּלוּ הַקֵּשׁ שֶׁלְתְבוּאָה, וְהַעֲצִים שֶׁלְגִפְנִים הָאֵלוּ אֲסוּרִין בַּהֲנִיָּה, וְשׁוֹרְפִין אוֹתָם. וְלֹא יִסִּיק בְּהֵן תַּנּוּר וְכִירִים, וְלֹא יִבְשֹׁל בָּהֶם בְּשַׁעַת שְׂרַפְתָּן.

ו. אֶחָד הַנוּטֵעַ, וְאֶחָד הַמְּקִיִּים כְּגוֹן שֶׁרָאָה בְּלָאִים צִמְחוּ בְּכֶרְמוֹ וְהַנִּיחָם הָרִי זֶה קֹדֶשׁ. וְאִין אָדָם מְקַדֵּשׁ, דָּבָר שֶׁאִינוּ שָׁלוּ; לְפִיכָךְ הַמְּסַכֵּף גִּפְנוֹ עַל גִּבֵּי תְבוּאָתוֹ שֶׁלְחִבְרוֹ קֹדֶשׁ גִּפְנוֹ, וְלֹא נִתְקַדְּשָׁה הַתְבוּאָה. סִפֵּךְ גִּפֶּן חִבְרוֹ עַל תְבוּאָתוֹ קֹדֶשׁ תְבוּאָתוֹ, וְלֹא קֹדֶשׁ גִּפֶּן חִבְרוֹ; סִפֵּךְ גִּפֶּן חִבְרוֹ עַל תְבוּאָת חִבְרוֹ, לֹא קֹדֶשׁ אֶחָד מֵהֶן. וּמִפְּנֵי זֶה, הַזֹּרֵעַ כְּרָמוֹ בְּשִׁבְעִיַת לֹא קֹדֶשׁ.

ז. הַרוֹאָה בְּלָאִים בְּכֶרֶם חִבְרוֹ, וְקִיְמוֹ הָרִי זֶה הַרוֹאָה, אֲסוּר בַּהֲנִיָּתָן; וְכָל אָדָם, מִתְרִין בָּהֶן. וְאֵלוּ קִיְמָן בַּעַל הַפֶּרֶם הָיָה מְקַדֵּשׁ אוֹתָן לְכָל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

ח. הָאֲנָס שֶׁזֶרַע בְּלָאִים בְּכֶרֶם חִבְרוֹ אִם נִשְׁתַּקְּעוּ הַבְּעָלִים, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְיָאֲשׁוּ הָרִי זֶה קֹדֶשׁ מִן הַתּוֹרָה; וְאִם לֹא נִשְׁתַּקְּעוּ הַבְּעָלִים, אֵף עַל פִּי שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ אִינוּ מְקַדֵּשׁ אֲלֵא מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים.

ט. הָרוּחַ שֶׁעָקְרָה פְּאֵרוֹת הַגִּפֶּן, וְשִׁלְחָה אוֹתָן עַל הַתְבוּאָה יִגְרַר אוֹתָן מִיָּד; וְאִם אֲרָעוּ אֲנָס, וְלֹא סִלְקָן הָרִי אֵלוֹ מִתְרִין, וְלֹא נִתְקַדְּשׁוּ.

י. אֲנָס שֶׁזֶרַע הַפֶּרֶם כְּשִׁיּוּצָא הָאֲנָס יִקְצֹר הַזֶּרַע מִיָּד, וְאִפְּלוּ בַּחֲלוֹ שְׁלִמּוֹעַד. וְאִם לֹא מְצָא פּוֹעֲלִים, יוֹסִיף לָהֶן עַד שְׁלִישׁ בְּשַׁכְרָן; בִּקְשׁוּ מִמֶּנּוּ יוֹתֵר מִכָּאן, עַד שֶׁלֹּא מְצָא פּוֹעֲלִים הָרִי

זֶה מִבְקֵשׁ בְּנַחַת וְקוֹצֵר. וְאִם נִשְׁתַּהֲהָ הַזֶּרַע עַד שֶׁהִגִּיעַ לְעוֹנַת שִׁיקְדָּשׁ הָרִי זֶה יְקֹדֵשׁ, וַיֵּאָסְרוּ שְׁנֵיהֶם.

יא. מֵאִימַתִּי תְּבוּאָה אוֹ יֶרֶק מִתְקַדָּשִׁין, מִשִּׁישְׁרִישׁוֹ; עֲנָבִים, מִשִּׁיעֲשׂוֹ כִּפּוֹל הַלֶּבֶן: שֶׁנֶּאֱמַר "הַמְּלָאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרַע, וּתְבוּאָתָה, הַכֶּרֶם" (דברים כב, ט) עַד שִׁיזְרִיעַ זֶה, וַיְהִיָּה זֶה תְּבוּאָה; אֲבָל תְּבוּאָה שִׁיבְשָׁה כָּל צֶרֶפָה, וְעֲנָבִים שֶׁבָּשְׁלוּ כָּל צֶרֶפֶן אֵינָן מִתְקַדָּשׁוֹת.

יב. פִּיצֵד: תְּבוּאָה שִׁיבְשָׁה כָּל צֶרֶפָה, וּבֹא וְנָטַע גֶּפֶן בְּתוֹכָהּ, וְכֵן עֲנָבִים שֶׁבָּשְׁלוּ כָּל צֶרֶפֶן, וְזֶרַע תְּבוּאָה אוֹ יֶרֶק בִּצְדָן אֵף עַל פִּי שְׂזֵה אָסוּר, אֵינָן מִתְקַדָּשׁוֹת.

יג. כֶּרֶם שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ עֲנָבָיו לְהִיּוֹת כִּפּוֹל הַלֶּבֶן, אֲלֹא עַדִּין הֵן בֶּסֶר, וְזֶרַע בְּתוֹכוֹ יֶרֶק אוֹ תְּבוּאָה, וְהִשְׁרִישׁוּ הָרִי זֶה לֹא קֹדֵשׁ. וְאֵף עַל פִּי כֵן קוֹנְסִין אוֹתוֹ, וְאוֹסְרִין אֶת הַזֶּרַע; אֲבָל הַבֶּסֶר, מִתֵּר. וְאִם עָקַר הַזֶּרַע קֹדֶם שִׁיעֲשׂוֹ הָעֲנָבִים כִּפּוֹל הַלֶּבֶן, הָרִי הוּא מִתֵּר בִּהְנִיָּה. מִקְצָתָן נֶעֱשׂוּ כִּפּוֹל הַלֶּבֶן, וּמִקְצָתָן לֹא נֶעֱשׂוּ אֶת שֶׁנֶּעֱשׂוּ, נִתְקַדָּשׁוּ; וְשֶׁלֹּא נֶעֱשׂוּ, מִתֵּרִין.

יד. עֲנָבִים שֶׁנֶּעֱשׂוּ כִּפּוֹל הַלֶּבֶן, וְזֶרַע בִּצְדָן תְּבוּאָה אוֹ מִיֵּי יְרֻקוֹת, וְלִקְטַת הַזֶּרַע קֹדֶם שִׁישְׁרִישׁ הָרִי זֶה מִתֵּר בִּהְנִיָּה; וְאִם הִשְׁרִישׁ, אָסוּר.

טו. גֶּפֶן שִׁיבְשׂוֹ הָעֲלִין שָׁלָה, וְנִפְּלוּ כְּדֶרֶךְ שְׁתִּיבֵשׁ הַגֶּפֶן בִּימֵי הַקָּר אָסוּר לְזַרְעַ בִּצְדָה יֶרֶק אוֹ תְּבוּאָה; וְאִם זֶרַע, לֹא קֹדֵשׁ. וְכֵן הַזֶּרַע בַּעֲצִיץ שֶׁאֵינּוּ נָקוּב, הַמֵּנַח בַּכֶּרֶם לֹא קֹדֵשׁ; וּמִפִּין אוֹתוֹ מִכַּת מְרֻדוֹת. אֲבָל עֲצִיץ נָקוּב, הָרִי הוּא כְּאֶרֶץ.

טז. הִיָּה עוֹבֵר בַּכֶּרֶם וְנִפְּלוּ מִמֶּנּוּ זֵרָעִים, אוֹ שִׁיצְאוּ מִן הַזִּבְלִים אוֹ עִם הַמַּיִם, אוֹ שֶׁהִיָּה זֹרֵעַ אוֹ זוֹרֶה בַּשָּׂדֶה לֶבֶן וְסַעֲרָתוֹ הָרוּחַ לְאַחֲרָיו וְנִפְּלוּ הַזֵּרָעִים בַּכֶּרֶם, וְצִמְחוּ הָרִי זֶה לֹא נִתְקַדָּשׁ: שֶׁנֶּאֱמַר "אֲשֶׁר תִּזְרַע" (דברים כב, ט), וְזֶה לֹא זֶרַע. וְחַיִּב לַעֲקֹר, כְּשִׁירָאָה; וְאִם קִיָּמָן, הָרִי זֶה קֹדֵשׁ.

יז. סַעֲרָתוֹ הָרוּחַ לִפְנָיו, וְרָאָה הַזֵּרָעִים שֶׁנִּפְּלוּ לַכֶּרֶם הָרִי זֶה כְּזוֹרֵעַ. וְכִיצַד יַעֲשֶׂה: אִם צִמְחוּ הָעֲשָׂבִים יִהְיֶה אוֹתָם בַּמַּחֲרָשָׁה, וְדִיּוֹ. וְאִם מִצָּאָן שֶׁנֶּעֱשׂוּ אָבִיב יִנְפֹץ אוֹתוֹ אָבִיב כְּדִי לְהַשְׁחִיתוֹ, שֶׁהִכַּל אָסוּר בִּהְנִיָּה; וְאִם מִצָּאָה שֶׁנֶּעֱשֶׂת דָּגָן, הָרִי זֶה תִּשְׂרֹף. וְאִם רָאָה אוֹתָן, וְקִיָּמָן הָרִי אֵלּוּ יִשְׂרְפוּ עִם הַגֶּפְנִים הַסְּמוּכוֹת לָהֶן.

יח. הָרוּאָה בַּכֶּרֶם עֹשֵׂב שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְזַרְעוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא רוֹצֵה בְּקִיּוּמוֹ לְבַהֲמָה אוֹ לְרִפּוּאָה, הָרִי זֶה לֹא קֹדֵשׁ: עַד שִׁיקִּים דָּבָר שֶׁכְּמוֹהוּ מְקִיָּמִין, רַב הָעֵם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם. פִּיצֵד: הַמְּקִיָּם קוֹצִים בַּכֶּרֶם בַּעֲרָב, שְׂרוּצִים בְּקוֹצִים לְגַמְּלֵיהֶם הָרִי זֶה קֹדֵשׁ.

יט. הָאִירוֹס וְהַקִּיסוֹס וְשׁוֹשְׁנַת הַמֶּלֶךְ וְשֶׁאֵר כָּל מִיֵּי זֵרָעִים, אֵינָן כִּלָּאִים בַּכֶּרֶם; וְהַקִּנְבֵּס וְהַקִּנְרֵס וְצֶמֶר גֶּפֶן, הָרִי הֵן כְּשֶׁאֵר מִיֵּי יְרֻקוֹת וּמִקְדָּשִׁים בַּכֶּרֶם. וְכֵן כָּל מִיֵּי דְשָׁאִים שְׁעוֹלִין מֵאֲלִיהֶן בַּשָּׂדֶה, הָרִי הֵן מִקְדָּשִׁין בַּכֶּרֶם. וּפּוֹל הַמִּצְרִי, מִיֵּין זֵרָעִים וְאֵינּוּ מִקְדָּשׁ.

כ. הַקִּנִּים וְהַדִּיר וְהָאֲטָדִין מִיֵּי אֵילָן, וְאֵינָן כִּלָּאִים בַּכֶּרֶם. זֶה

הַכָּלֵל כָּל הַמוֹצִיא עֲלֵין מַעֲיָקְרוּ, הָרִי זֶה יָרֵק; וְכָל שְׂאִינוּ מוֹצִיא
עֲלֵין מַעֲיָקְרוּ, הָרִי זֶה אֵילָן. וְהִצֵּלָהּ, אֵילָן לְכָל דָּבָר.

כא. הָרוּאָה יָרֵק בַּכֶּרֶם וְאָמַר, כְּשֶׁאֲגִיעַ לוֹ אֶלְקָטָנוּ מִתֵּר; הִגִּיעַ
לוֹ, וְעָבַר מֵעָלָיו וְאָמַר, כְּשֶׁאֲחֹזֵר לוֹ אֶלְקָטָנוּ אִם שָׁהָה עַד
שֶׁהוֹסִיף אֶחָד מִמָּאֲתִים, הָרִי זֶה קִדָּשׁ.

כב. וְכִיצַד מְשַׁעְרִין שְׁעוֹר זֶה: רוֹאִין אִם נִחְתָּךְ יָרֵק זֶה אוֹ מִין
תְּבוּאָה זֶה מִן הָאָרֶץ, בְּכַמָּה זְמַן יִיבֹשׁ הִגַּע עֲצָמָךְ שְׂיִיבֹשׁ עַד
שֶׁלֹּא תִשָּׂאֵר בּוֹ לֶחֶה, בְּמֵאָה שָׁעָה. אִם נִשְׁתַּהֲהָ בָּאָרֶץ מִשְׁהִגִּיעַ
לוֹ חֲצִי שָׁעָה, הָרִי הוֹסִיף בְּמֵאֲתִים וְאֶסוּר; וְאִם נִשְׁתַּהֲהָ פָחוֹת
מִחֲצִי שָׁעָה, מִתֵּר.

כג. אֶסוּר לַעֲבֹר בַּעֲצִיץ נָקוֹב שְׁזָרוּעַ בּוֹ יָרֵק, בְּתוֹךְ הַכֶּרֶם;
וְאִם הִנִּיחוּ תַּחַת הַגָּפֶן, וְנִשְׁתַּהֲהָ שָׁם בָּאָרֶץ כְּדִי לְהוֹסִיף אֶחָד
מִמָּאֲתִים הָרִי זֶה קִדָּשׁ.

כד. בָּצֵל שֶׁנִּטְעוּ בַּכֶּרֶם, וְאַחֵר כֶּךָ נֶעֱקַר הַכֶּרֶם, וְאַחֵר כֶּךָ צָמַחוּ
הַבָּצָלִים מִן הָעֵיֶקֶר הַנִּטּוּעַ אֵף עַל פִּי שָׂרְבוּ הַגְּדוּלִּים עַל עֵיֶקְרוֹ
בְּמֵאֲתִים, הָרִי אוֹתוֹ הָעֵיֶקֶר בְּאֶסוּרוֹ: שְׂאִין גְּדוּלֵי הֶתֶר, מֵעָלִין
אֶת הָעֵיֶקֶר הָאֶסוּר.